

Гражданският протест – минало, настояще и бъдеще

Петя Пачкова

В ЮЗУ „Неофит Рилски”, Благоевград на 12 октомври тази година се проведе конференция на тема „Гражданският протест – минало, настояще и бъдеще”. Темата се оказа пресечна точка на много интереси:

- на преподаватели от различни български университети – ЮЗУ, УНСС, НБУ;
- на учени от Института за исторически изследвания;
- на млади докторанти, търсещи своето поле на изследване;
- на хора от практиката, свързани с функционирането на граждански субекти и имащи опит в организирането и провеждането на граждански протести.

Интерес предизвикаха докладите, свързани с историята на гражданския протест.

Работата в тази секция започна с изложение на доклада на доц. д-р Ст. Дечев „Политика и култури на протеста в България в края на XIX в.” Той представи различни протестни форми и движения в българската история от този динамичен и изпълнен със сблъсъци исторически период.

Доц. д-р Теодоричка Готовска-Хенце представи доклад на тема: „От културното дисидентство до гражданския протест: към предисторията на “Харта 77”. Темата провокира множество въпроси за поколението на ’68, за ролята на дисидентите по време на така наречения „социалистически” режим, за влиянието, което имат различни интелектуални кръгове в политическите процеси. Централна фигура в power point презентацията беше Вацлав Хавел през чиято лична история до голяма степен беше пречупен въпросът за предисторията и последвалата история на „Харта 77”. Беше спомената работата и приноса на политическия философ Ян Паточка в този процес.

Д-р Татяна Петкова представи една доста по-различна форма на протест – тероризмът. Темата на нейния доклад беше: „Един различен поглед към гражданския протест – тероризмът и насилието – „Мюнхенското клане” от 5 септември 1972 г.”.

Д-р Калоян Методиев представи „Възрастовият фактор и радикализацията на Френската революция”. В нея той очерта ролята на биологично-възрастовите фактори в най-динамичните моменти на революцията. Основният фокус беше поставен върху състава и дейността на Комитета за обществено спасение по време на режима на терора.

Доц. д-р Христо Милков акцентира върху влиянието на лозунгите, афишите и графитите при представянето на Дьо Гол по време на протестите през май 1968 г. Припомни на аудиторията, че „10 години стигат”, отнасящо се за управлението на Дьо Гол, става прототип на „45 години стигат”.

Доц. д-р Илияна Марчева представи интересни детайли от протеста на българските майки срещу обгазяването на Русе в края на предишния исторически период, както и реакцията на властта спрямо тази гражданска провокация.

Друг акцент в докладите беше свързан с факторите за едни или други характеристики на българския граждански протест.

Доц. д-р Петя Пачкова концентрира своето изложение върху интерпретацията на различни факти от историческото развитие на българската нация като фактор за развитие на гражданската активност на българите. Основният ѝ извод бе, че дегероизирането на българската история има изключително негативен ефект върху самочувствието на българите, а оттам и върху гражданската им активност. А българската история е достатъчно богата с факти, които да им дават необходимото самочувствие, стига интерпретацията им да не е идеологизирана, а научна.

Доц. д-р Ивка Цакова също обърна внимание на някои фактори, предопределящи особеностите на гражданската активност на българите – гражданското им образование, икономическият им статус и т.н.

Сблъсък на мнения предизвика въпросът за оценката на гражданската активност на българите в настоящия период.

Доц. д-р Ивка Цакова застана на позицията, че гражданските протести в съвременна България са недостатъчни от гледна точка на потребностите за борба с неолибералния капитализъм в български вариант.

Доц. д.н. Лазар Копринаров направи опит за свое уточнение по този въпрос твърдейки, че трябва да се наблегне не толкова на количеството на българските протести, колкото на техния характер и насоченост. Че проблемът е в по-голяма степен в тяхната продължителност, организираност, в съвместяването на целите на различни протестиращи групи, в тяхната солидарност.

Специален акцент беше поставен на връзката между протеста и влиянието на новите технологии. Доц. д-р Ангел Кондев обърна внимание на някои особености на бунта на „виртуалната тълпа” от „виртуалното гето”. Боян Табутов обърна внимание на възможностите за гражданска активност на младежта като средство за влияние върху политиката на органите за местно самоуправление. А Ивайло Динев направи интересна съпоставка между „позитивния” и „негативния” граждански протест, изхождайки от богатия си опит в организацията на реални граждански протести.

Гл. ас. Димитър Ганов определи термина ”граждански протест” за идеологема. Докторантите Светлана Александрова, Исидора Димова и Теодор Славев насочиха вниманието на аудиторията към връзката между културната политика и гражданската инициатива, между политическата ситуация, характеризираща се с висока степен на популистки влияния и изяви на властта и гражданската мобилизация, както и върху някои характеристики на новите социални движения.

Председател на Организационния комитет:

Доц. д-р Петя Пачкова